

РЕШЕНИЕ

№ 429

гр. София, 06.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 12-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на девети март през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Надежда Махмудиева

Членове: Снежана Бакалова
Жана Ив. Маркова

при участието на секретаря Нина Ш. Вьонг Методиева
като разгледа докладваното от Снежана Бакалова Въззивно гражданско дело
№ 20221000503464 по описа за 2022 година

Производството е въззивно и се движи по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

Въззивното производство е образувано по въззивни жалби на всички страни в производството срещу Решение № 2308/22.08.2022г. по гр.д.№ 12683/21 по описа на СГС 1- 9 състав , с което е осъдена Прокуратурата на РБ и Столична Дирекция на вътрешните работи да заплатят солидарно на Д. В. Д. на основание чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ обезщетение за неимуществени вреди в размер на 10 000лева и имуществени вреди в размер на 6 400лева, настъпили в резултат от водено срещу ищеца наказателно производство по НОХД №2008/2019г. на СГС, НО, 30- ти състав, което е приключило с влязла в сила оправдателна присъда и отхвърлени предявените от ищеца срещу ответниците обективно и субективно съединени искове с правно основание чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ за солидарно заплащане на обезщетение за неимуществени вреди до пълния предявен размер от 10 000лева до 150 000лева и имуществени вреди за сумата от 6 400лева до 9 100 лева, настъпили в резултат от водено срещу ищеца наказателно производство по НОХД № 2008/2019г. на СГС, НО, 30-ти състав, което е приключило с влязла в сила оправдателна присъда. Присъдени са разноски.

В жалбата си Прокуратурата на РБ твърди, че решението е незаконосъобразно в осъдителната му част, тъй като не са доказани предпоставките за уважаване на иска. Не били доказани значителни вреди, претърпени от ищеца и присъденото обезщетение било завишено и по размер не съответствало нито на действителните вреди, нито на обичайния размер на присъждани обезщетения. Оспорва иска за имуществени вреди, като счита, че заплатеното адвокатско възнаграждение е прекомерно. Моли да бъде отменено изцяло решението или евентуално да бъде намален размера му.

В жалбата си СДВР излага съображения, че не е легитимирана да отговоря по иска, тъй като от нейните действия не са произлезли вреди и в случая Държавата се представлява от ПРБ, която е надлежен ответник по иск с посоченото правно основание. Моли да бъде отменено решението, в частта, в която са осъдени солидарно с Прокуратурата.

Срещу двете жалби, ищецът е подал в срок отговори, в които оспорва същите.

Подадена е и жалба от ищеца срещу решението в отхвърлителната му част по иска за неимуществени вреди. В нея се твърди, че неправилно е преценен размера на вредите и съответно обезщетението за тях, като те са в значително по-висок размер. Решението било необосновано, тъй като СГС не е обсъдил всички събрани доказателства, относими към размера на определяне на обезщетението. Моли да бъде отменено решението в отхвърлителната част и постановено ново по същество, с което бъде уважен иска за неимуществени вреди в размер от 150 000лв.

Софийският апелативен съд, в изпълнение правомощията си по чл. 269 ГПК, намира решението за валидно и допустимо, породило което следва да разгледа наведените в жалбите оплаквания за неговата неправилност.

По наведените в жалбите основания за неговата неправилност, приема следното:

От събраните по делото писмени и гласни доказателства правилно първоинстанционният съд е приел за установено следното от фактическа страна:

Не се спори между страните, че срещу ищеца Д. В. Д. е образувано наказателно производството по НОХД № 2008/19 по описа на СГС, което е приключило с оправдателна присъда.

Досъдебното производство е образувано на 03.08.2017г. по сигнал за извършено престъпление и достатъчно данни за започване на ДП. Установява се, че ищецът е привлечен като обвиняем на 04.08.2017г. за престъпление по чл.354а, ал.1, пр.5 вр.чл.26, ал.1 от НК и за престъпление по чл.354а, ал.1, пр.4 вр.чл.20, ал.2вр. ал.1 от НК и по отношение на него е взета мярка за неотклонение задържане за срок от 72 часа. С определение от 06.08.2017г. СГС е отказал да вземе мярка за неотклонение по отношение ищеца. С определение от 15.08.2017г. на САС по отношение на ищеца е взета мярка за неотклонение „Парична гаранция“ в размер на 1000лв.

С постановление от 08.08.2017г. е наложена мярка за процесуална принуда по отношение на ищеца „Забрана за напускане пределите на страната без разрешение на прокурора“.

На 05.02.2019г. по отношение на ищеца Д. са отменени и двете взети мерки, поради изтичане на повече от една година и шест месеца от привличането му като обвиняем в производството.

С постановление от 21.03.2019г. на Прокуратурата е прекратила частично наказателното производство по отношение на повдигнатото обвинение по чл.354а, ал.1, пр.4 вр.чл.20, ал.2вр. ал.1 от НК поради недоказаност на същото.

На 22.03.2019г. ищецът е привлечен като обвиняем за престъпление по чл.354а, ал.1, пр.5 вр.чл.26, ал.1 от НК, като постановлението му е предявено лично на 01.04.2019г. Обвинителният акт е внесен в съда и образувано НОХД № 2008/19 по описа на СГС на 15.05.2019г. По делото са проведени пет открити съдебни заседание, на които е ищецът е присъствал лично, представляван от упълномощения от него адвокат. На 16.12.2019г. е постановена присъда, с която ищецът е признат за невинен в това че с две деяния, извършени като продължавано престъпление, без надлежно разрешително, е разпространил наркотични вещества на обща стойност 11,95лева на две лица, поради което е оправдан. Наложени са му на основание чл.305, ал.6, вр. чл. 301, ал.4 вр. ал.1, т.2 от НПК две административни наказания глоба в размер на по 500лева за допуснато административно нарушение за неспазване реда за отпускане на лекарствени продукти и при продажба на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества на две лица, като е прието, че той е извършел деянията в които е обвинен, но те не

представляват престъпления поради ниска обществена опасност.

Постановената оправдателна присъда е протестирана от СГП и по протеста е образувано ВНОХД № 172/2020г. на САС, по което са проведени три открити съдебни заседания и на 11.01.2021г. е постановено решение, с което е потвърдена оправдателната присъда, която е влязла в сила на 20.02.2021г.

От показанията на разпитаните пред СГС свидетели се установява, че при задържането на ищеца, в аптеката, в която той работел, заедно със съпруга си – фармацевт, влезли общо 17 цивилни полицаи. В този момент в аптеката нямало клиенти. Те извършили обиск на помещението. На ищеца и съпругата му били поставени белезници и те били изведени с тях на улицата, където имало множество хора, които видели това. Ищецът бил стресиран, държал главата си наведена надолу и гледал настрани. Задържането се отразило на психическото му състояние. Когато отново се върнал да работи в аптеката бил напрегнат, стоял непрекъснато с наведена глава и мълчал. Двамата със съпругата си се притеснявали да се разхождат в квартала и да пазаруват там, тъй като изпитвали чувство на срам и усещали негативно отношение. След освобождаването им почти нямали клиенти в аптеката, но постепенно клиентите им започнали да се завръщат.

Проведената полицейска акция в аптеката била широко отразена от медиите – от национални телевизии и интернет сайтове, като били посочени имената на ищеца и съпругата му, а също така и адреса на аптеката, в която работят. Не е бил изрично посочен източникът на информацията, но от изнесените подробности относно сигнала по който е започнала полицейската акция и др. подобни можело да се направи извод, че медиите са информирани за подробностите от органите на разследването. Посочено е било, че ищецът е бил полицай до 2008г.

Дъщерята на страните живеела в чужбина и по времето на наложената мярка за забрана за напускане на страната, ищецът не могъл да я посещава. По това време тя го посещавала в България, видно то показанията на свид. Д., съпруга на ищеца.

Налице са свидетелски показания, че случилото се отразило неблагоприятно на здравето на ищеца, но не са посочени конкретни здравословни проблеми от свидетелите и не са представени и събрани други

доказателства в тази връзка.

На базата на приетото за установено от фактическа страна, първоинстанционният съд е приел, че предявеният иск намира правното си основание в чл. 2, ал. 1, т. 3 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/ и че същият е доказан по основание. Съгласно цитираната разпоредба, Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от органите на дознанието, следствието, прокуратурата, съда и особените юрисдикции от незаконно обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано.

Като ответник по делото е конституирана, освен и Прокуратурата на Република България и СДВР. В жалбата си вторият ответник навежда доводи, че не следва да отговаря по предявения иск, като не е надлежно материално легитимиран ответник в производството. Възражението му е неоснователно. В ТР № 5/15.06.2015 г. на ОСГК на ВКС е прието и разяснено, че по искове по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ пасивно легитимирани да отговарят, като процесуални субституенти на Държавата са ПРБ и разследващите органи, каквито несъмнено са и полицейските органи в структурата на МВР и конкретно СДВР. В този смисъл е и разрешението на правния въпрос, дадено с решение № 373/24.11.2015 г. по гр. дело № 946/2012 г. на IV-то гр. отд. на ВКС, в което са изложени следните съображения: Съгласно чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗМВР (чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗМВР от 2006 г., отм.), една от основните дейности, извършвана от органите на МВР е разследване на престъпления. При разследване на престъпления разследващите органи действат под ръководството и надзора на прокуратурата, но се независими (чл. 10 от НПК) и вземат решенията си по вътрешно убеждение и ръководейки се от закона (чл. 14 от НПК). Макар и да докладват дейността си прокуратурата, разследващите органи извършват всички действия по разследването, необходими за разкриване на обективната истина – чл. 226, ал. 1 от НПК; извършват всички действия по предявяване на обвинението и само, когато са допуснали съществени процесуални нарушения ги отстраняват по указания на

прокурора – чл. 242, ал. 2 от НПК, като при условията на чл. 219, ал. 2 от НПК разследващият орган може да привлече лицето като обвиняем и със съставянето на протокола за първото действие по разследването срещу него. Тази им дейност определя разследващите полицаи като правозащитни органи по смисъла на чл. 2 от ЗОДОВ, за вреди от чиито действия във връзка с незаконно обвинение отговаря МВР (респ. – неговите структури – юридически лица), с което се намират в служебни правоотношения. В решение № 480/23.04.2013 г. по гр. дело № 85/2012 г. на IV-то гр. отд. на ВКС и решение № 317/08.04.2009 г. по гр. дело № 193/2008 г. на I-во гр. отд. на ВКС също е прието, че структури на МВР, които са самостоятелни юридически лица, отговарят солидарно с ПРБ по искове по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ. Съобразно изложената съдебна практика, следва да се приеме, че СДВР е надлежен ответник и солидарното му осъждане с другия ответник е допустимо.

В конкретния случай се установява от събраните доказателства, че срещу ищеца са били първоначално повдигнати и поддържани две обвинения, като за едното от тях по чл. 354а, ал. 1, пр. 4 вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 от НК производството е било прекратено от ответника, поради недоказаност на същото.

Производството по другото повдигнато обвинение е продължило за срок от около три години и половина до влизане в сила на оправдателната присъда. Броят на проведените съдебни заседания не е бил прекомерен. Следва да се отбележи, че оправдателната присъда по отношение на ищеца не е постановена поради липса на извършено от него деяние, описано в обвинителния акт, а поради факта че същото макар и формално да осъществява признаците на престъпния състав по чл. 354а ал. 1, вр. чл. 56 от НК, не е с висока обществена опасност и при съобразяване на чл. 9 ал. 2 от НК следва да се приеме, че няма престъпен характер. В случая по отношение на ищеца за същото деяние е наложено административно наказание. Правилни са изводите на СГС, че в случая при наличие на данни за деяния на ищеца, които могат да бъдат подведени под правната норма, Прокуратурата не може да направи преценка за маловажност, а това може да бъде извършено само от съда.

За срок от около година и половина спрямо ищеца са били взети мерки

за неотклонение, задържане за срок от 72 часа и гаранция в размер на 1 000лв. За същия срок на ищеца е била наложена и мярка забрана за напускане пределите на страната. Описаните мерки са ограничили правата на ответника за посочените периоди, но продължителността им не е била много дълга. Наложените мерки за процесуална принуда не са били несъответни и не са ограничавали необосновано правата на ищеца, а единствено са изпълнявали целта си да осигурят неговото присъствие в съдебното заседание.

Въпреки изложеното, обаче, ищецът е претърпял значителни неимуществени вреди от факта, че неговото задържане е било изключително показано и афиширано и че то е било отразено много масово, като информацията за това очевидно е била дадена от разследващите органи, тъй като е била много детайлна. Това е допринесло за мултиплициране на неимуществените вреди, като е довело до знанието на голям кръг от хора извършването на наказателно преследване на ищеца за описани престъпни деяния. Това е довело до факта, че ищецът се е чувствал много засрамен, не е искал да се разхожда и да пазарува в собствения си квартал, срамувал се е от клиентите на аптеката. Станал е затворен и винаги бил с наведена глава и се срамувал да гледал хората в очите.

Според разпоредбата на чл.4 от ЗОДОВ, отговорността на Държавата е за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това дали са причинени от виновно длъжностно лице. Следователно Държавата носи пълна имуществена отговорност за осигуряване на пълна обезвреда на претърпените вреди, пропуснатите ползи, болките и страданията, които са претърпели гражданите от незаконосъобразното поведение на държавните органи и служители, като нейната отговорност е гаранционна и обективна, поради което не е необходимо вредите да са причинени виновно от длъжностните лица.

Установено е от събраните доказателства, че ищецът е претърпял неимуществени вреди, като пряка и непосредствена последица от повдигнатото и поддържано обвинение, за което е бил оправдан. Тези вреди се изразяват в това, че ищецът е бил притеснен, депресиран, страхувал се е от осъждане, притеснявал се е от изхода на делото. Не се събраха доказателства

за твърдените от ищеца здравословни проблеми, възникнали вследствие на воденото срещу него наказателно производство.

Отчитайки изложените обстоятелства, първоинстанционният съд правилно е приел, че сумата от 10 000лв., представлява справедливо обезщетение за търпените от ищеца неимуществени вреди. Тя отчита в пълен размер претърпените негативни последици от воденото наказателно производство, като в същото време е съобразена и с икономическите условия в страната и стандарта на живот.

Всички страни в производството са обжалвали решението с довод, че неправилно е приложен чл. 52 от ЗЗД, като неправилно е определен размера на обезщетението за неимуществени вреди и същото не е справедливо и съответно на претърпените такива.

При определянето на размера на обезщетението са взети предвид всички относими обстоятелства. Същото е съобразено с тежестта на повдигнатото обвинение – за тежко умишлено престъпление, продължителността на наказателното производство – водено в рамките на нормалната продължителност; взетите мерки за неотклонение – спрямо ищеца не е била вземана мярка за неотклонение задържане под стража, а другите мерки са отменени след около година и половина; задържането му от органите на реда а срок от 72 часа; причината за постановяването на оправдателната присъда – поради малозначителност на деянието; ненужното и прекомерно медийно отразяване на задържането и изнасянето на факти, имена и адреси, както и самия начин на задържане на ищеца – чрез поставяне на белезници без доказани предпоставки да бъде приложен този начин на действие. Доказано е че към момента на извършването на претърсването и изземването са били налице предпоставки за извършването на тези процесуални действия по неотложност, тъй като след това те се били одобрени от съда.

Във въззивната жалба на ищеца се сочи, че с публикациите в медиите била нарушена презумпцията за невиновност на ищеца. Дори този факт да бъде приет, то не може да се направи обоснован извод, че ответниците са отговорни за това, тъй като не е доказана връзка между техни действия и квалификациите и внушенията направени в медиите.

Законосъобразно и в съответствие с установената съдебна практика е

уважен и предявения иск за имуществени вреди, представляващи заплатено възнаграждение за адвокатска защита по време на наказателното производство в размер на 6 400лв., за която сума са представени писмени доказателства, че същата е заплатена от ищеца. Ищецът не е претендирал присъждането на обезщетенията, ведно със законна лихва пред първата инстанция. Едва с въззивната жалба се претендира присъждане на законната лихва за забава върху обезщетенията, смятано от датата на първото процесуално действие. По това искане въззивната инстанция не следва да се произнася тъй като същото е извън предмета на първоинстанционното производство.

В отхвърлителната част за имуществени вреди, решението е влязло в сила, тъй като не е било обжалвано от ищеца.

С оглед изложеното и тъй като правните изводи на настоящата инстанция съвпадат изцяло с тези на СГС, следва да бъде потвърдено основното решение в обжалваната му част.

Не са налице основания за преразглеждане на първоинстанционното решение в частта му за разпределяне на разноските пред първата инстанция.

Пред настоящата инстанция са направени претенции за присъждането на разноски от жалбоподателя –ищец и от ответника СДВР.

На жалбоподателя ищец следва да се присъдят разноски, съобразно материалния интерес по отхвърлената част по жалбата на ПРБ и на СДВР в размер на по 500лв. или общо 1 000лв.

На ответника СДВР следва да се присъдят разноски за юрисконсултско възнаграждение за отхвърлената жалба на ищеца в размер на 300лв.

Ръководен от изложеното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 2308/22.08.2022г. по гр.д.№ 12683/21 по описа на СГС 1- 9 състав в обжалваната част.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България да заплати на Д. В. Д. с ЕГН ***** направените разноски в размер на 500лв.

ОСЪЖДА Столична дирекция на вътрешните работи да заплати на Д. В. Д. с ЕГН ***** направените разноски в размер на 500лв.

ОСЪЖДА Д. В. Д. с ЕГН ***** да заплати на Столична дирекция на вътрешните работи направените разноси в размер на 300лв.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС при условията на чл. 280, ал.1 ГПК в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____